

КОНДРАТОВ Д. Ю.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства (Харківський національний університет внутрішніх справ)

УДК 343.451

ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 163 КК УКРАЇНИ

У статті безпосереднім об'єктом злочину, що передбачений ст. 163 КК України, визнаються суспільні відносини, визначено механізм заподіяння шкоди зазначеним суспільним відносинам, а також встановлено, що предметом злочинного впливу у даному випадку виступає соціальний зв'язок (зміст відносин).

Ключові слова: об'єкт злочину, суспільні відносини, таємниця кореспонденції, особиста таємниця, конфіденційна інформація.

В статье непосредственным объектом преступления, предусмотренного ст. 163 УК Украины, признаются общественные отношения, определен механизм причинения вреда указанным общественным отношениям, а также установлено, что предметом преступного воздействия в данном случае выступает социальная связь (содержание отношений).

Ключевые слова: объект преступления, общественные отношения, тайна корреспонденции, личная тайна, конфиденциальная информация.

Public relations are considered as immediate object of the crime provided by article 163 of the Criminal Code of Ukraine, the mechanism of injury of mentioned public relations is also determined, and it is found that the subject of criminal influence, in this case, is a social contact (matter of relations).

Key words: object of the crime, public relations, privacy of correspondence, confidential information.

Вступ. Вчення про об'єкт злочину є одним із ключових у кримінальному праві та містить ряд складних, дискусійних і цікавих питань. Загальновизнано, що об'єктом злочину завжди виступає те, на що посягає винна особа, і чому внаслідок посягання заподіюється шкода, або створюється загроза заподіяння шкоди. Однак питання про те, чому саме заподіюється або може бути заподіяно шкоду в результаті вчинення злочину, вже протягом багатьох років залишається спірним.

Протягом тривалого часу відомі вітчизняні й іноземні вчені підходили до вирішення цієї проблеми з різних позицій. Перші дослідники об'єктом злочину визнавали суб'єктивні права особи (А. Feuerbach), норми права в їх реальному бутті (М. С. Таганцев), цінності як умови здорового існування суспільства (К. Binding), охоронювані нормами права життєві інтереси (F. Liszt), правові блага (H. Welzel) тощо [1, с. 45].

У подальших наукових працях під об'єктами злочинів розуміли подібні явища, зокрема конкретні відносини, речі та стани осіб чи речей (С.В. Познишев) [2, с. 53], матеріальні та нематеріальні цінності (А.Н. Трайнін) [3, с. 41], суспільні інтереси (Б.С. Нікіфоров) [4, с. 55], охоронювані кримінальним правом блага (С.Б. Гавриш, А.В. Наумов) [5, с. 65; 6, с. 159].

Мають місце і деякі інші судження. Так, професор В.М. Трубніков вважає, що об'єктом злочину виступає соціальна оболонка [7, с. 84-87], а професор В.П. Ємельянов під об'єктом злочину розуміє сферу життєдіяльності людини [8, с. 177-178]; у свою чергу, Г.П. Новосьолов об'єктом злочину вважає особу [9, с. 43-66], а С.Я. Лихова пропонує під об'єктом злочину розуміти правовідносини [10, с. 27].

Проте в науці кримінального права найпоширенішим і найпоширенішим є визнання об'єкта злочину в якості суспільних відносин. Так, ще в 1925 році А.А. Піонтковський запропонував розуміти під об'єктом будь-якого злочинного діяння суспільні відносини [11, с. 129-130]. Цю точку зору було підтримано багатьма вченими-криміналістами, і протягом тривалого часу її послідовно обстоювала переважна більшість дослідників, які серйозно займалися розробкою проблем об'єкта злочину. Остаточна точка зору, згідно якої об'єктом будь-якого злочину є суспільні відносини, сформувалась починаючи з 60-х років двадцятого століття. Її формували та поділяли, зокрема: В.К. Глістін [10, с. 27], Б.С. Нікіфоров [4, с. 17], М.Д. Дурманов, А.Н. Трайнін, М.А. Шнейдер [4, с. 16], М.Й. Коржанський [1, с. 16], В.Я. Тацій [12, с. 13-21], О.І. Парог [13, с. 72] та інші науковці.

Слід зауважити, що в останній час у вітчизняній кримінально-правовій науці поставлено під сумнів визнання об'єктом злочину суспільних відносин і запропоновано замість цього інше – соціальні цінності [14, с. 123, 127]. Зокрема, із суворою критикою концепції суспільних відносин як об'єкта злочину виступив С.Б. Гавриш. З його точки зору, розуміння об'єкта як суспільних відносин обумовлено, з одного боку, концепцією складу злочину, де об'єкт відіграє центральну роль, а з іншого, звісно, – марксистським підходом до пояснення дійсності, яка завжди соціалізована і являє собою «сукупність суспільних відносин» [5, с. 41-42].

Дана стаття не має на меті дослідження проблеми визначення поняття об'єкта злочину, але, на нашу думку, розроблена наукою кримінального права теорія суспільних відносин як об'єкта злочину й за сучасних умов залишається найбільш переконливою. Тому у рамках нашої статті ми будемо виходити із того розуміння об'єкту, яке лежить в основі побудови системи Особливої частини КК, тому що склад злочину, передбачений ст. 163, досліджується як один із елементів цієї системи. В основу цієї системи покладена концепція охоронюваних законом про кримінальну відповідальність суспільних відносин. Відповідно до неї об'єктом злочину визнаються «ті суспільні відносини, на які посягає злочин, завдаючи їм певної шкоди, і які поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність» [15, с. 102; 16, с. 88].

Постановка завдання. Метою запропонованої статті є визначення безпосереднього об'єкта порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер (ст. 163 КК України).

Результати дослідження. Одразу необхідно зауважити, що сучасна юридична думка щодо безпосереднього об'єкта розглядуваного злочину поділяється на декілька основних позицій. Так, С.Я. Лихова зазначає, що «суспільна безпека злочину, юридичний склад якого передбачено в диспозиції ст. 163 КК України, полягає в порушенні конституційних правовідносин, змістом яких є абсолютне право особи на збереження в таємниці будь-яких відомостей, які передаються засобами комунікацій: телефоном, телеграфом, поштою, іншими засобами зв'язку або через комп'ютер» [10, с. 295]. У свою чергу, І.В. Цвинтарна вважає, що «об'єктом злочину, передбаченого ст. 163 КК України, є право на таємницю особистої інформації (відомостей)» [17, с. 336]. Більшість же науковців вважають, що безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 163 КК України, є конституційне право громадян на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної або іншої кореспонденції [18, с. 129; 19, с. 44; 20, с. 164; 21, с. 423].

Кожна із зазначених точок зору, звичайно ж, має право на існування, однак відносно останньої П.П. Андрушко, зокрема, вказує, що «особисті блага, основні права і свободи людини і громадянина, закріплені в Конституції України, є об'єктом правової, в тому числі кримінально-правової охорони. Здебільшого вони є і об'єктами злочину, зокрема коли мова йде про особисті блага людини: життя, здоров'я, особисту безпеку, недоторканність. У той же час, коли мова йде про права людини і громадянина, то вони мають розглядатись як об'єкти кримінально-правової охорони, а об'єктом злочинного посягання на них є не право як абстракція, а порядок (механізм) реалізації такого права. Інтереси, права і свободи людини, сама людина (громадянин), особисті блага людини, соціальні зв'язки у суспільстві є видами цінностей як об'єкта кримінально-правової охорони. З урахуванням того, що соціальні зв'язки – це дії і взаємодії, взаємозв'язки (взаємовідносини) учасників суспільних відносин, а також те, що соціальні зв'язки у вузькому розумінні цього слова є елементом суспільних відносин, по-суті, посягання на них є і посяганням на конкретні суспільні відносини в широкому їх розумінні» [22, с. 42].

У свою чергу, С.Я. Лихова зазначає, що «саме по собі право об'єктом кримінально-правових відносин бути не може, це категорія абстрактна, в реальному житті об'єктивно неіснуюча, це певного роду юридична фікція. Діяння може бути спрямоване на руйнування тих правових відносин, які виникають в ході реалізації суб'єктом-носієм свого конституційного права. При цьому суспільно небезпечне діяння може бути спрямоване як безпосередньо на суб'єкта правовідносин, так і на інші структурні елементи цих правовідносин» [10, с. 121]. Далі вона вказує на те, що «...ми виходимо із розуміння того, що саме по собі ні виборче, ні трудове, ні будь-яке інше право об'єктом злочину бути не може, і це витікає із самого визначення прав людини як певних нормативно структурованих якостей і особливостей буття особи, які виражають її свободу, і є невід'ємними і необхідними способами і умовами життя особи, її взаємовідносин з суспільством, державою, іншими індивідами. Права людини є нормативною формою взаємодії людей, впорядкування їх зв'язків, координації їх вчинків і діяльності», «...ми категорично заперечуємо проти того, що права можуть бути об'єктом злочину» [10, с. 143].

Таким чином, доходимо висновку, що саме конституційне право особи на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної або іншої кореспонденції не може розглядатися в якості безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 163 КК України. Будь-яке конституційне право людини втілюється у реальних суспільних відносинах. Такий висновок підтверджується й тим, що правова норма, яка регулює дані відносини, не порушується, вона міститься в законодавстві (в ст. 31 Конституції України), її порушити практично неможливо, а порушується лише можливість особи реалізувати своє право, отримати, досягти того блага, тієї цінності, заради якої вона є суб'єктом саме цих суспільних відносин. Тобто у даному випадку процес реалізації конституційного права людини на таємницю листування, телефонних розмов,

телеграфної або іншої кореспонденції виступає лише в якості окремого структурного елементу суспільних відносин, а саме соціального зв'язку, який і порушується, внаслідок чого порушуються й суспільні відносини в цілому як безпосередній об'єкт злочину, що розглядається.

Крім того, на нашу думку, об'єктом злочину необхідно вважати не окремі елементи суспільних відносин, а цей правовий феномен в цілому. Так, В.Я. Тацій та В.К. Глістін, аналізуючи концепцію «об'єкт злочину – суспільні відносини», вказували, що неприпустимо штучно виокремлювати будь-який структурний елемент із цілісної системи. Ця система має свої функції, відмінні від функцій складників, що входять в неї, вона може існувати як єдність іманентних їй елементів і руйнується (змінюється), якщо відсутній або змінений хоча б один із її елементів [10, с. 31].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що **безпосереднім об'єктом** злочину, який передбачений ст. 163 КК України, є суспільні відносини, що забезпечують безперешкодну реалізацію конституційного права людини на таємницю її листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.

При цьому необхідно виходити з принципового положення, що суспільні відносини являють собою єдину цілісну систему взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою структурних елементів. У філософській і правовій науці загально визнано, що структурними елементами суспільних відносин є: 1) суб'єкти (носії) відносин; 2) предмет, з приводу якого існують відносини; 3) соціальний зв'язок (суспільно значуща діяльність) як зміст відносин. Крім того, структура будь-яких суспільних відносин завжди незмінна. Включення до структури яких-небудь інших, органічно не властивих їй елементів (наприклад, зовнішніх умов виникнення відносин), як і виключення з її складу будь-якого його обов'язкового елемента, веде до того, що відношення втрачається як таке, зникає чи підмінюється якимись іншими, більш загальними поняттями. З іншого боку, розглядаючи структуру суспільних відносин, слід відзначити, що вона являє собою не просту суму складових її частин, а цілісну систему елементів, які її утворюють і які відповідним чином взаємозалежні і взаємодіють між собою [15, с. 97-98].

Крім того, А.М. Бабенко зазначає, що суспільні відносини являють собою вид соціального зв'язку і є недоступними для безпосереднього впливу, тому шкода об'єкту злочину завдається шляхом пошкодження (викривлення) одного з його елементів [16, с. 86].

Виходячи з вказаних положень, можна зробити наступні висновки щодо структури зазначених суспільних відносин та механізму заподіяння шкоди цим відносинам.

По-перше, **суб'єктами цих відносин** виступають лише конкретні фізичні особи. Проте одна з таких осіб, на нашу думку, може бути представником як юридичної особи, так навіть і держави; головне, щоб це була особа, якій ці відомості були довірені відправником чи стали відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків. Зокрема, такою особою може бути лікар, якому хвора особа, яка не має можливості дійти до лікарні, повідомляє по телефону про нові негативні зміни в стані свого здоров'я і просить надати йому можливість лікуватися стаціонарно. У зв'язку з цим ознайомлення зі змістом телефонних переговорів особи з державними чи іншими службами проти її волі є незаконним порушенням таємниці телефонних розмов, що передбачає кримінальну відповідальність.

Однак потерпілою особою в даному випадку може бути лише конкретна фізична (приватна) особа, яка використовує листування, телефонний зв'язок, комп'ютер або інші засоби зв'язку з метою спілкування з фізичними або юридичними особами, державними, муніципальними або іншими підприємствами, організаціями чи установами.

По-друге, ці відносини виникають з приводу конфіденційної інформації, яка є особистою таємницею конкретної фізичної особи – одного із суб'єктів цих суспільних відносин. Крім того, така інформація передається чи вже була передана за допомогою засобів зв'язку або через комп'ютер від одного суб'єкта цих суспільних відносин до іншого і в структурі розглядуваних суспільних відносин **виступає їх предметом**.

По-третє, соціальний зв'язок між учасниками суспільних відносин, будучи третім обов'язковим структурним елементом суспільних відносин, фактично являє собою зміст самих суспільних відносин. Соціальний зв'язок – це певна взаємодія, певний взаємозв'язок суб'єктів суспільних відносин. Суспільні відносини охоплюють різні форми зв'язків. В.М. Кудрявцев, зокрема, вказує, що діяльність людей – це основний зміст суспільних відносин [10, с. 28]. Таким чином, **змістом цих відносин** є діяльність фізичної особи щодо реалізації свого конституційного права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції в умовах виконання іншими особами, які не виступають учасниками цих відносин, обов'язку не порушувати визначене право. Без вольового рішення конкретної особи реалізувати своє конституційне право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції таке право залишається лише абстрактною конституційною нормою, що існує тільки на папері, і порушити яку просто неможливо. Аналогічну точку зору на монографічному рівні виказує, зокрема, С.Я. Лихова [10, с. 121].

І останнє. **Механізм посягання виглядає наступним чином:** суб'єкт злочину, який у цих відносинах є особою супротивною (тобто не виступає їх учасником), не виконує свого обов'язку не порушувати визначене право і вчиняє незаконні діяння, що вказані у ст. 163 КК України. Такими діяннями суб'єкт злочину порушує права одного (або, навіть, і декількох) із учасників зазначених суспільних відносин, зокрема право останнього самому визначати можливість інших осіб знайомитися зі змістом його листування, телефон-

них розмов, телеграфної або іншої кореспонденції, володіти такою інформацією та поширювати її. Таким чином, завдається шкода законним інтересам фізичної особи, яка є власником вказаної конфіденційної інформації, а залежно від змісту такої інформації – її інтересам інших осіб. Отже, предметом злочинного посягання, тобто тим елементом суспільних відносин, що піддається безпосередньому впливу, і якому у першу чергу заподіюється шкода, виступає сам соціальний зв'язок (зміст відносин).

Висновки. Таким чином, безпосереднім об'єктом злочину, який передбачений ст. 163 КК України, необхідно визнавати суспільні відносини, що забезпечують безперешкодну реалізацію конституційного права людини на таємницю її листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Суб'єктами цих відносин є конкретні фізичні особи; предметом – конфіденційна інформація, яка є особистою таємницею хоча б одного із цих суб'єктів; змістом виступає діяльність фізичної особи щодо реалізації свого конституційного права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції в умовах виконання іншими особами, які не виступають учасниками цих відносин, обов'язку не порушувати визначене право. Предметом злочинного посягання виступає соціальний зв'язок (зміст суспільних відносин).

Перспективним напрямом обраної проблематики є проведення більш детальної кримінально-правової характеристики складу злочину, передбаченого ст. 163 КК України, та внесення науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення кримінально-правових норм щодо охорони таємниці кореспонденції та приватного життя.

Список використаних джерел:

1. Коржанський М. Й. Нариси кримінального права / М. Й. Коржанський. – К.: ТОВ «Генеца», 1999. – 270 с.
2. Познышев С. В. Учебник уголовного права. Очерк основных начал Общей и Особенной части науки уголовного права. Общая часть / С. В. Познышев. – М.: Юрид. изд-во Наркомюста, 1923. – 300 с.
3. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления / А. Н. Трайнин. – М.: Госюриздат, 1957. – 363 с.
4. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву / Б. С. Никифоров. – М.: Госюриздат, 1960. – 228 с.
5. Гавриш С. Б. Уголовно-правовая охрана природной среды Украины. Проблемы теории и развитие законодательства / С. Б. Гавриш. – Х.: Основа, 1994. – 640 с.
6. Наумов А. В. Российское уголовное право: Общая часть. Курс лекций / А. В. Наумов. – М.: БЕК, 1996. – 340 с.
7. Трубников В. М. Новый взгляд на объект преступления / В. М. Трубников // Право і безпека. – 2002. – № 1. – С. 81-87.
8. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / В. П. Емельянов. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 291 с.
9. Новосёлов Г. П. Учение об объекте преступления: методологические аспекты / Г. П. Новосёлов. – М.: НОРМА, 2001. – 208 с.
10. Лихова С. Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія / С. Я. Лихова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. – 573 с.
11. Пионтковский А. А. Уголовное право РСФСР. Общая часть / А. А. Пионтковский. – М.: Изд-во Минюста РСФСР, 1924. – 310 с.
12. Таций В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В. Я. Таций. – Х.: Вища школа, Изд-во при ХГУ, – 1988. – 196 с.
13. Уголовное право: Общая часть в вопросах и ответах: учебное пособие / под ред. А. И. Рагога. – М.: Юристь, 1999. – 232 с.
14. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник для студентів юрид. вузів і фак. / [Андрусів Г. В., Андрушко П. П., Лихова С. Я. та ін.] / за ред. П. С. Матишевського. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 896 с.
15. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – [4-те вид., переробл. і допов.]. – Х.: Право, 2010. – 456 с.
16. Кримінальне право України. (Загальна частина): підручник / [А. М. Бабенко, Ю. А. Вапсва, В. К. Гришук та ін.]; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2011. – 378 с.
17. Цвинтарна І. В. До об'єкту злочину – «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер» / І. В. Цвинтарна // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XV регіональної науково-практичної конференції (м. Львів, 4–5 лютого 2009 р.). – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – С. 336-337.
18. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – [4-те вид., переробл. і допов.]. – Х.: Право, 2010. – 608 с.
19. Зінченко І. О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Аналіз законодавства і судової практики: монографія / І. О. Зінченко. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. – 320 с.

20. Хохлова І. В. Кримінальне право України (Особлива частина): навчальний посібник / І. В. Хохлова, О. П. Шем'яков. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 688 с.
21. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хаврюка. – [6-те вид., переробл. та доповн.]. – К.: Юридична думка, 2009. – 1236 с.
22. Андрушко П. П., Стрижевська А. А. Загальна характеристика злочинів у сфері службової діяльності / П. П. Андрушко, А. А. Стрижевська // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. – 2005. – № 9. – С. 28-87.

НАЛУЦИШИН В. В.,

кандидат юридичних наук,
старший радник юстиції,
доцент кафедри кримінального права та процесу
(Хмельницький університет
управління та права)

УДК 343.343.3(477)

ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ХУЛІГАНСТВА

У статті розглянуті та проаналізовані питання стосовно проблем об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 296 Кримінального кодексу України. На підставі проведеного дослідження були розроблені відповідні висновки та пропозиції, що можуть мати теоретичне та практичне значення у подальшому вивченні даної проблеми.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, злочин, хуліганство, об'єктивна сторона, особлива зухвалість, винятковий цинізм.

В статье рассмотрены и проанализированы вопросы относительно проблем объективной стороны состава преступления, предусмотренного ст. 296 Уголовного кодекса Украины. На основании проведенного исследования были разработаны соответствующие выводы и предложения, которые могут иметь теоретическое и практическое значение в последующем изучении данной проблемы.

Ключевые слова: уголовная ответственность, преступление, хулиганство, объективная сторона, особое дерзость, исключительный цинизм.

In the article a question is considered and analysed in relation to the problems of objective side of corpus of foreseen st. 296 of the Criminal code of Ukraine delict. On the basis of the conducted research the proper conclusions and suggestions which can have a theoretical and practical value in the subsequent study of this problem were developed.

Key words: criminal liability, crime, hooliganism, the objective side, particularly daring, exceptional cynicism.

Вступ. Положення вчення про об'єктивну сторону злочину і, зокрема передбаченого ст. 296 Кримінального кодексу України (далі – КК), важливі з теоретичної і прикладної позицій та потребують подальшої розробки.

Питання щодо визначення об'єктивної сторони злочинів взагалі та хуліганства зокрема розглядалися в роботах І.М. Даньшина, В.Т. Дзюби, М.Л. Накловича, Г.І. Піщенко, А.П. Тузова, Є.В. Фесенка, С.С. Яценка та інших вчених. Праці даних авторів мають велике наукове та практичне значення, але все ще залишається багато невирішених питань стосовно визначення змісту ознак даного злочину, в тому числі й об'єктивної сторони хуліганства.

Завданням цієї роботи є продовження розробки питань, які стосуються вивчення ознак об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 296 КК та удосконалення кримінально-правової охорони правовідносин в сфері охорони громадського порядку (спокою).

Результати дослідження. Під об'єктивною стороною злочину в юридичній літературі розуміють зовнішні ознаки злочину, які проявляються в суспільно небезпечній дії або бездіяльності людини, що потягли зміни у зовнішньому світі у вигляді заподіяння шкоди інтересам інших осіб, державі і суспільству або створюючи загрозу заподіяння такої шкоди.

Нами було досліджено 140 кримінальних справ, розглянутих міськрайонними судами Хмельницької області в період з 2008 по 2013 роки відносно 184 осіб, а також статистичні дані правоохоронних органів та

